

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem& perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

De crebrâ per diem mentis in Deum elevatione ex omnibus, quæ per
sensus attinguntur, animæque potentiis se objiciunt

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Arbores in specie.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54773)

de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, & malus homo de malo thesauro profert malum. Luc. 6. Omnis plantatio, quam non plantavit pater meus celestis, eradicabitur. Matth. 15. Sic omnia ab Hypocritis inchoata in speciem bona non diu durant.

*Arbores in specie.**Ligna Pomifera.*

ERunt fructus ejus [ligni pomiferi] in cibum & folia ejus ad medicinam. Ezech. 42. Ecce benevolam Dei providentiam. Sed major Dei bonitas eluxit in plantato in Paradiso ligno vitæ. Gen. 3. Cujus fructus vel semel degustatus vitam hominis ad plures centenos annos prorogasset vi naturali sibi à Deo insitâ, & subinde repetitus prorogasset etiam in ævum; quoad nempe Deo placuisset hominem sine morte in cælum transferre. Nec solum reddidisset hominem longævum, sed insuper sanum, robustum, à morbis, languore, tristitiâ ac melancholiâ immunem. Habebat enim vim non tantum nutritivam, sed & medicam præ omnibus pharmacis, qua & substantia corporis, & vires nutritivæ, & calor naturalis integrè restauratus fuisset. Et hæc arbor in medio paradisi sita, inter omnes alias magis speciosa allegoricè significat Christum, tropologicè sapientiam. Qualis autem speciei fuerit, divinatur, saltem reduci poterit ad genus ligni pomigeri. Altera arbor
vocata.

vocata *lignum scientia boni & mali*. Post primam specie suâ visenda sic dicta [non quod comedenti de fructu ejus verè tribueret aliquam scientiam, multò minùs excellentissimam humanâ majorem & divinâ similem. Sed quod fallax Dæmon hanc transgressoribus divini præcepti Adamo & Evæ ex ejus esu appromiserit, & Adamo ac Evæ practicam & experimentalem notitiâ dederit, quantum inter sit bonum inter & malum, obedientiam & inobedientiam, meritum & pœnam] hæc inquam arbor malum fuisse putatur aut pomum ab omnibus tamen malis nostris seu cytreis, seu aureis, seu persicis, seu vulgaribus specie diversum, quod colligi videtur ex Cant. 8. v. 5. *Sub arbore malo suscitavite. Ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.* Quando ergo pomum aspicias, in varia salutaria prorumpere poteris suspiria.

De pomis cæli, de pomis fructuum solis ac lunæ, de pomis collium æternorum benedictio. Deut. 33. Per poma cæli solis ac lunæ *in sensu literali* intelliguntur optimi, & maximè delicati fructus ob clementem cæli & astrorum influxum in eam regionem, quæ obtigit tribui Joseph. Nec solum designatur maxima terræ fecunditas in planitie, sed etiam vertice collium æternorum, hoc est, ab ipso mundi exordio sic factorum. *In sensu anagogico* cogita de gaudiis accidentalibus Beatorum etiam quoad gustum. *Ecce unus cibus pomorum.* Amos 8. Sicut per hunc rami attrahuntur, & ex iis decerpta poma in corbem appensum immittuntur. Sic per eum indicantur

tur hastæ & spicula Chaldæorum, vel etiam unci, quibus vincti Israelitæ ducendi erant ad carceres, supplicia, &c. *Symbolicè* mors intelligitur, quæ variis uncinis sive morborum & casuum generibus attrahit ramos pomis graves, id est, familias copiosas, è quibus decerpit robustissima capita, & quæ à morte videbantur remotissima. *Poma desiderii anima tua discesserunt à te.* Apoc. 18. sive omnia appetibilia, quibus nimium inhiasti. Hoc terrenis immersus cum summo dolore experietur in agone.

Ficus.

Cum cognovissent se esse nudos, consuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizomata. Gen. 38. Sic delusi primi Parentes ex Diis facti sunt miseri Sartores. *Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum, & arefacta est continuo ficulnea.* Matth. 21. Ità maledicit Christus animæ, à qua jam tanto tempore expectat cooperationem cum gratis ipsi datis. *Videte ficulneam & omnes arbores, cum producant jam ex se fructum. Scitis, quoniam propè est aestas. Ità & vos cum videritis hec fieri (v. g. dum advertis te debiliorem fieri, morbo periculoso impeteris) Scitote quoniam propè est regnum Dei.* Matth. 21. Sic ex signis à Christo prædictis etiam colligi potest finis mundi. Zachæus gentilis, ut JESUM videret, ascendit in arborem Sycomorum, & ad Christi vocem festinans descendit, & excepit illum gaudens. Luc. 19. Non curavit ille irrisiones Judæorum,

dæorum, omnique respectu humano procul-
cato, & debita nummorum restitutione facta
JESUM non tantum in domo sua, sed & inte-
riori cordis recepit hospitio. Vide de hoc plu-
ra in officio de festo dedicationis Ecclesiæ.

Palma, Cedrus, Oliva, &c.

*A*scendam in Palmam (lignum Crucis) &
apprehendam fructus ejus. Cant. 7. Quasi
cedrus exaltata sum in Libano, & quasi cypressus
in monte Sion, quasi palma exaltata sum in cades,
& quasi plantatio rose in Jericho, quasi oliva spe-
ciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum
juxta aquam in plateis. Eccli 24. Loca hic enu-
merantur, in quibus nominatæ arbores opti-
mè crescunt. In sensu morali ea applicantur
Ecclesiæ in lege scripta, dein in lege gratiæ.
Item B. Virgini, animæ justæ, & familiæ à Deo
benedictæ.

*Ficus non florebit, & non erit germen in vi-
neis, mentietur opus olivæ, & arva non afferent
cibum, abscindetur de ovili pecus, & non erit ar-
mentum in præsepibus. Habac. 3.* Talis & ma-
jor infelicitas ac sterilitas bonorum tempora-
lium in sensu litterali, & spiritualium in sensu
mystico obvenit Judæis ob casum ab ipsis Mes-
siam. Sic etiam meritò ob scelera sua plectun-
tur Christiani. *Vox Domini confringentis cedros,
& comminuet eos, sicut vitulum Libani. Ps. 28.*
Nempè, sicut æquè facile prosternit Deus altis-
simos ac robustissimos cedros, atque tenerum
vitu-

vitulum in monte Libani ; sic æquè summos atque infimos homines.

Abies, Myrtus.

Pro saluunca ascendit abies, & pro urtica crescit myrtus. II. 55. Hic prædicatur prædicatio Evangelii, & felicitas credentium. Abies teste Calepino vocatur etiam *arbor gallica* ob candorem. Candorem animi accepere Galli, quando Clodovæus cum suis Francis factus Christianus loco tætri Bufonis pro insigni adoptavit liliū candidum. Et horum tria designant primo puritatem cordis, sive castitatem. 2do. Candorem animi, sive sinceritatem. 3tio. Religiosam ac inalterabilem pactorum conventionum observationem.

Synapsi, Papyrus.

Elucet mira Dei providentia in grano Sinapis, quod cum seminatum fuerit, minus est omnibus seminibus, quæ sunt in terra, & cum seminatum fuerit, ascendit, & fit majus omnibus olivibus, & facit ramos magnos. ita ut possint sub umbra ejus aves celi habitare. Marc. 4. Idem dicitur Matth. 13. Et ideo ei Christus comparat Evangelium, quod est in mundo *regnum celorum*, & ex parvo in quatuor orbis partes excrevit. Promittit etiam nobis Christus potestatem transferendi montes, si habuerimus fidem *sicut granum sinapis*, hoc est humilem non exteriùs elatam, sed intus vivam acrem & fervidam. Granum sinapis etiam designat dictamina Evangelica,

lica, qualia sunt portare Crucem post *IESUM*, esse humilem, amare contemptum sui. Hæc enim sublimia pariunt merita, jungunt Angelis, & à mundo ipso post mortem procurant honores. Ut ejusmodi humilium & quasi pedibus ab aliis in vita proculcatorum post mortem ossa ac sepulchra summi Reges venerentur. In ramis talium seminum volucres cæli sive animæ devoræ semper habitant & quiescunt cogitationibus suis.

Elucet quoque mirabilis divina providentia in condenda arbuscula, quæ Papyrus dicitur. Gracilis est, altitudinis cubitorum decem, crescit in Palustribus Ægypti, & ex ea conficiuntur naves juxta illud Is. 18. *Mittit* (Rex Æthiopiz) *in mare legatos, & in vasis papyri super aquas.* Vasa hæc vocantur naves à Papyro arbore compactæ, ut moris est in Æthiopia & Ægypto. In fiscella scirpea linita bitumine & picæ positus erat infantulus Moyses. Cum filia Pharaonis in Nilo se lavans vidisset hanc fiscellam in *Papyrione*, hoc est cymbâ ex papyro arbore efformata. Exod. 2. Et in eâ deprehendisset parvulum vagientem, adoptavit eum sibi *in locum filii.* Ibid. Sic per Deum exaltandus mirè à faucibus mortis eripitur, & à filia illius Regis servatur, qui ipsum & omnes Ægyptios postea tot cladibus affecturus erat. Ex eadem Papyro arbore sive tenuiore ejus filura per folia acu diducta teste Plinio Ægyptii quoque conficiebant chartam. Et hinc charta nostra, quæ non ex arbore, sed linteis contusis conficitur, propter similem tamen usum Papyrus vocatur.

Vites.

*Q*uasi terebinthus extendi ramos meos, & Gra-
 mi mei honoris & gratia. Quasi vitis fru-
 ctificavi suavitatem odoris, & flores mei
 fructus honoris & honestatis. Eccli 24. Ubi nota,
 quod flores sint simul fructus; nam alias sæpè
 spes est in juvenia florente, & fructus emanent.
 Applicari hic textus potest Ecclesiæ, ordini re-
 ligioso, devotæ familiæ, homini justo, qui
 odore virtutis suæ ad omne honestum allicit,
 gratiam vel benevolentiam omnium sibi con-
 cilians, & venenatum procul pellens peccatum,
 non secus ac florens vinea odore suo serpentes,
 & venenata quævis pellit animalia. *Deus vir-
 tutum convertere, respice de calo, & vide, &
 visita vineam istam, & perfice eam, quam plan-
 tavit dextera tua.* Ps. 79. Digna Oratio pro su-
 periore patre familias pro suis domesticis. Item
 vineis & bonis ad domum pertinentibus. *De
 vinea Sodomorum vinea eorum, & de suburbanis
 Gomorrhe uva eorum, uva fellis & botri amarissi-
 mi.* Deut. 32. Hoc damnatis, doctrinæ hære-
 ticæ incastæ, seductrici societati, venereas ob-
 lectiones, quæ sub finem mordent quærenti-
 bus applicari potest. *Hæc erunt in medio terra,
 in medio populorum* [v. g. in extremo die judicii,
 dum paucitas salvatorum respectu damnatorum
 apparebit] *quomodo si pauca oliva, quæ reman-
 serunt, excutiantur ex olea, & racemi cum fue-
 rit finita vindemia. Hi levabunt vocem suam,
 atque*

atque laudabunt, cum glorificatus fuerit Dominus.

II. 24. Ascendens iudicato toto humano genere cum electis suis in cælos. Nec dubium, quin pauci respectivè salvandi sint respectu gentilium Paganorum, Hæreticorum etiam ex supposito, quòd plures verà imbuti fide salvandi quàm damnandi sint. Sustinere hoc de Catholicis volentes talem ineunt calculum. Plures v. g. ex mille hodie natis moriuntur, antequam ad virilem ætatem perveniant. Ex his iterum plures in infantia, pueritia & ætate tali, in qua malitia necdum radices egit, & peccatum ex fragilitate vel seductione commissum dolorosè statim Confessione expellitur. In periculosissimis annis v. g. à 16to ad trigessimum multi evadunt pericula peccatorum per ingressum in religionem, vel piorum parentum, optimorum Confessariorum instructiones. Plurimi ex viris & senibus frequentant Sacramenta, extremis moriuntur. Ergo de mille Catholicis, & sic computando ulterius prudens est præsumptio, quòd plures salventur quàm damnentur. Ego id verum esse opto ex animo. Hoc doleo, quòd licet tempore Lutheri ignorantia maximè in causa fuit prædominanti hæresis. Ità modò in orbe docto sit, nescio quis indifferentissimus, ut nec multum terrere nec delectare videantur æternæ veritates, proles magis ac olim educantur ad vanitatem, & quasi dormiant, qui vel maximè vigilare vi officii deberent, dum publica scandala in omnium oculos incurrunt, vel unicè salvifica fides magis ampliari, illustrari

posset, honorique divino magis consuli. Quando Ministri Catholicorum Principum dicunt non esse de tempore. Judic. 9. Vide pulchrum apologum Jonathæ filii Gedeonis ad viros Sichem, qui jugulatis super unum lapidem 70. Gedeonis filiis Abilemechum ex pellice natum sibi in Regem elegerant. Apologus est de arboribus Regem sibi eligere volentibus. Oliva, ficus, vitis, arbores omnium præstantissimæ ac fecundissimæ designant homines imperio omni ex parte dignos, qui id tamen ex studio propriæ salutis & majoris perfectionis contemnunt. Rhamnus, qui vix lignum est, & spinis exilibus & pungentibus constat, significat ad imperium ineptos, sed plenos superbâ ac sævitie tyrannos. Qui cum nil nōrint nisi pungere, affligere subditos, simulant tamen se velle suâ umbrâ eos protegere ac refocillare. Quod si quis vel tantillum contra mutiat, subito flammæ jaculantur & ignes etiam in cedros Libani, id est, optimos ac nobilissimos quosque. Plerumque tamen contingit, ut Tyranni eodem, quod in suos excitant, incendio etiam ipsi afflentur & pereant. Nam nullum violentum perpetuum; & virgam, quâ Deus utitur ad castiganda scelera nostra, postmodum in ignem conjicit & quidem avernalem. Interim qui habent jus eligendi Abbatem, Principem, Regentem, sive ecclesiasticum sive sæcularem, debent diligenter attendere. Cujus arboris qualitates publico vel profuturas vel nocituras in hoc illove candidato reperiant. *Non bibam amodo*

do de genimine vitis. Matth. 26. v. 29. Sic Christus vocabat partim species vini consecrati adhuc reliquas, nam etiam hæc revera natæ erant ex vite, partim vinum omne profanum, quod in mensa vel hydriis supererat. *Donec illud novum [id est novi & alterius generis] bibam in regno Patris mei.* Ubi scilicet juxta Ps. 35. *Inebriabimur continuo ab ubertate deliciarum domus Dei & torrente perpetue voluptatis.*

Quæres quomodo verum sit Christum post cœnam ultimam non amplius de vite bibisse, cum post resurrectionem ante ascensionem in cælum comederit adhuc, & biberit vinum naturale cum Apostolis. R. Non bibit id consueto & ordinario modo, scilicet ad servendum necessitati naturæ, quo solo modo negabat deinceps se bibiturum. *Vineam meam non custodivi.* Cant. 1. Aliorum saluti cooperans, me ipsum & spiritualia negligens. Per agnum hominis pigri transivi, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleverant urticæ, & operuerunt superficiem ejus spinæ, & maceria lapidum destructa erat. Prov. 24. *Applica in sensum morali animæ, cœnobio à perfectione, regularum observantia aberranti.* *Conduxit operarios in vineam suam.* Matth. 20. Cælestis Paterfamilias à quatuor mundi ætatibus. *Quid debui ultra facere vineæ, & non feci ei? an quod expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas.* Is. 5. *Et nunc ostendam vobis, quid ego faciam vineam meam* (populo electo, Christiano religioso) *Auferam solum ejus* (gratias, quibus eum munivi) *erit in concus-*

calculationem (hostium animæ) & ascendunt vepres & spina. Ibid. peccatorum & malorum habituum. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palme, & arefcet, & colligent eum, & in ignem mittent. Joan. 15. Ubi benè nota, palmiti aut viti potius comparari homines ad salutem animarum, & perfectionem Evangelicam vocatos, quam aliis arboribus. Quia vitis ratione fructûs cæteris arboribus est nobilior. Benè autem præterea advertit Aug. partes aliarum arborum abscissas non semper comburi. Quia ad alia v. g. asseres, stipites, varia domuum fulcimenta vel ornamenta applicari possunt; palmites autem à vite abscissos ad nullum alium usum aptos destinari statim igni. & hinc sæpè ad minus perfectum statum vocati ab eoque se separantes mitius tractantur à Deo. Severius autem punientur ex perfectiori statu in scelera lapsi, & per ea à Deo & religione se separantes. Avertat tale infortunium Deus à dimissis à Societate JESU, & te, si in ea es, conservet. Cæterum in TO Societas JESU hoc invenis anagramma: *Vitiosa feces*. Quòd vigilantis & impigri Vinitoris est. Dices, non omnes abscissos palmites comburi, sed etiam eorum aliquos terræ inferi, & ex iis succrescere novas paulatim vites. R. Verum id esse de aliis quibus vitibus in sensu physico, & etiam moralis respectu illorum, qui tùm ad sæculum redeunt, tùm aliam amplectuntur religionem. Imò ex dimisso à religione, quæ & inferiora &

altiora studia, sublimioresque scientias proficetur, etiam scholæ piæ oriri possunt. Sed consideranda est in utroque sensu & physico & morali causa, modus, &c. abscissionis palmi à vite.

Frumenta.

Nisi granum frumenti cadens mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Joan. 12. Scilicet Christus pro nobis mortuus, & quilibet sibi ac mundo moriens. Cum crevisset herba, & fructum fecisset, apparuerunt & zizania [errorum infide, malorum morum] inimicus hominis (Diabolus cum suis emissariis) hoc fecit. Sinite utraque crescere usque ad messem [bonos & malos usque ad tempus mortis iudicii] & tunc dicetur messoribus: Colligite primum zizania, & alligate in fasciculos (hi varias peccatorum species complectuntur) ad comburendum. Triticum autem (Electos) congregate in horreum meum. Matth. 13. Cælum.

Herba.

Homo exigui ævi. Mane (in pueritia) sicut herba transeat. Mane (in iuventute) floreat, & transeat (in virili ætate) Vespere (in senectute) decidat, induret & areseat. Pl. 59. Dies mei sicut umbra declinaverunt, & ego sicut fœnum arui. Pl. 101. Væ vobis Phariseis, quia deci-

*decimatis mentham & rutam, & omne olus (quæ-
rentes interesse in minimis quibusque sub specie
pietatis) & præteritis iudicium & caritatem Dei.
Hæc autem (scilicet præscriptas à Deo decimas)
oportuit facere, & illa (iustitiam, misericor-
diam erga pauperes) non omittere. Matth. 11.
Melius est vocari ad olera cum caritate, quàm
ad vitulum saginatum cum odio. Prov. 15. rixis
altercationibus.*

Flores, Fœnum.

Homo natus de muliere quasi flos egreditur,
& conteritur, & fugit velut umbra, &
nunquam in eodem statu permanet. Job. 14. Om-
nis caro fœnum, & omnis gloria ejus quasi flos
agri. Is. 40. brevè elanguescens. Ego flos campi,
ut lilium convallium. Cant. 2. Christus humilis
patens omnibus. Egredietur Virga de radice
Jesse, & flos de radice ejus ascendet. Is. 11. Mes-
sias filius David. Coronemus nos rosis antequam
marcescant. Nullum pratum sit, quod non per-
transeat luxuria nostra. Sap. 2. Ità impii non
considerantes finem ultimum, nec finem ma-
lum luxuriarum. Homo sicut fœnum dies ejus,
tanquam flos agri sic effloreat. Ps. 102. Flos, qui
efflorescit non relicto post se fructu symbolum
est adolescentis amabilis, gratiosi multa de se
in flore juventutis promittentis, & ex post inertis
aut malæ vitæ. Considerate lilia agri, quomodo
trecunt. Non laborant, neque nent [nimia sol-
licitudo pro temporalibus noxia] dico autem
vobis.

vobis. Nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur, sicut unum ex istis. Luc. 12. Ars non assequitur naturam, & omnia vanitas. In floribus quoque videre est; quid possit stolidi imaginatio ac phantasia hominum. Si rosæ, lilia, rarissimi flores essent, quanti starent? sicut & porcus, & gallinacei pulli, si peregrè à magnis tantum Dominis comparari possent. Centum imò mille nummi dantur pro uno flore hodie vel cras putrefacto per 14. dies florente. Quid pro pauperibus? pro Dei gloria amplificanda? vix divitibus, qui opera virtutum negligunt, solis immergi terrenis quisquiliis.

CAPUT QUARTUM.

Inanimata varia sive in itinere sive aliis oculis ac sensibus sese obicientia præter illa [de quibus cap. 2. §. 5. actum tanquam objectis variarum artium ac professionum hominum] & hominem demum se ipsum contemplans; & ex his, quæ in corpore & anima habet, se ad virtutem & conjunctionem cum Deo incitans.

§. 1.

Varia inanimata.

Mare, Flumina, Torrentes.

Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus. Pl. 92. Tu dominaris potestas maris.